

WARSZAWA 1920
GŁÓWNA KSIĘGARNIA WOJSKOWA

ŚPIEWNIK NIEPODLEGŁOŚCI

WYBÓR DOKONANY PRZEZ:

Śpiewnik Niepodległości

Spis treści

Warszawskie dzieci	3
Tekst utworu	3
Nuty i akordy	4
Informacje o utworze	5

Warszawskie dzieci

Muzyka: Andrzej Panufnik

Słowa: Stanisław Ryszard Dobrowolski

Nie złamie wolnych żadna klęska,
Nie strwoży śmiałych krwawy trud,
Pójdziemy razem do zwycięstwa,
Gdy ramię w ramię stanie lud.

Ref:

Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój,
Za każdy kamień twój,
Stolico, damy krew!
Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój,
Gdy padnie rozkaz twój,
Poniesieni wrogom gniew!

Powiśle, Wola i Mokotów,
Ulica każda, każdy dom,
Gdy padnie pierwszy strzał, bądź gotów
Jak w ręku Boga złoty grom.

Ref:

Warszawskie dzieci...

Poległym chwała, wolność żywym,
Niech płynie w niebo dumny śpiew!
Wierzymy, że nam Sprawiedliwy
Odłaci za przelaną krew.

Ref:

Warszawskie dzieci...

Warszawskie dzieci

Muzyka: Andrzej Panufnik

Słowa: Stanisław Ryszard Dobrowolski

♩ = 145

1 Nie zła - mie wol - nych ża - d - na klę - ska!

5 Nie strwo - ży śmia - łych za - den trud!

9 Pój - dzie - my ra - zem do zwy - cię - stwa,

13 gdy ra - mię w ra - mię wta - nie lud! War -

17 szaw - skie Dzie - ci pój - dzie - my w bój! Za

21 każ - dy ka - miień Twój Sto - li - co da - my krew! War -

25 szaw - skie Dzie - ci pój - dzie - my w bój Gdy

29 pa - dnie roz - kaz Twój po - nie - siem wro - gom gniew!

Warszawskie dzieci

Muzyka: Andrzej Panufnik

Słowa: Stanisław Ryszard Dobrowolski

Informacje o utworze

Polska piosenka żołnierska do słów Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego^[1] i muzyki Andrzeja Panufnika^[2] z 1944r. Przeszła do historii jako jedna z piosenek Powstania Warszawskiego.

^[1]Stanisław Ryszard Dobrowolski (ur. 14 marca 1907 w Warszawie, zm. 27 listopada 1985 tamże) – poeta, prozaik i tłumacz, członek grupy poetyckiej Kwadryga. Uczestnik powstania warszawskiego, po wojnie oficer polityczny Ludowego Wojska Polskiego, budowniczy Polski Ludowej. [Strona na Wikipedii](#)

^[2]Andrzej Panufnik (ur. 24 września 1914 w Warszawie, zm. 27 października 1991 w Londynie) – polski kompozytor i dyrygent, który wiele lat życia spędził na emigracji w Wielkiej Brytanii. [Strona na Wikipedii](#)

Nota historyczna

Miano „Warszawskie Dzieci” nawiązuje do ochotniczych jednostek wojskowych tworzonych w Warszawie w czasie Powstania Listopadowego, Powstania Styczniowego oraz po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku. W styczniu 1831 roku sformowany został na koszt miasta stołecznego Warszawy 5 Pułk Strzelców Pieszych „Dzieci Warszawskich”^[1]. W składzie 3 Dywizji Piechoty przeszedł szlak bojowy od Grochowa po obronę Warszawy. Również w styczniu tamtego roku Rada Muncypalna Warszawy utworzyła 6 Pułk Ułanów „Dzieci Warszawskich”^[2]. Zasłynął on z bitności, czego potwierdzeniem było przyznanie jego żołnierzom 35 Orderów Virtuti Militari. W Powstaniu Styczniowym do tradycji „Dzieci Warszawy” nawiązywał oddział Ludwika Żychlińskiego^[3], który walczył w powiatach warszawskim i rawskim. W listopadzie 1918 roku sformowany został w Warszawie 1 Okręgowy Warszawski Pułk pod dowództwem pułkownika Bolesława Jaźwińskiego. 27 listopada został przemianowany na 21 Pułk Piechoty „Dzieci Warszawy”^[4]. Jego bataliony wzięły udział w wojnie polsko – ukraińskiej od Rawy Ruskiej po linię Seretu i Sądową Wisznę. Cały pułk walczył w wojnie polsko – bolszewickiej od Wołynia, przez front litewsko – białoruski aż po Bitwę Warszawską i jesienną ofensywę. Swoją szlak bojowy zakończył w Miropolu nad Słuczą. W okresie międzywojennym 21 Pułk stacjonował w warszawskiej Cytadeli. W czasie Zamachu Majowego w 1926 większość kadry i żołnierzy opowiedziało się po stronie Józefa Piłsudskiego.

We wrześniu 1939 „Dzieci Warszawy” pod dowództwem pułkownika dyplomowanego Stanisława Sosabowskiego wzięły udział w bitwie pod Mławą, a od 10 września broniły samej stolicy. Za znakomitą postawę w walkach o Warszawę 21 Pułk Piechoty został odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari. Po kapitulacji „Dzieci Warszawy” przeszły do konspiracji. Pułk istniał jako oddział kadrowy, najpierw przy Komendzie Głównej Związku Walki Zbrojnej a później w Armii Krajowej pod kryptonimem „Żaglowiec”. Po wybuchu Powstania Warszawskiego Zgrupowanie „Żaglowiec”^[5] pod dowództwem kapitana Mariana Kamińskiego^[6] (ps. „Żaglowiec”) w sile 874 żołnierzy weszło do walki w składzie Rejonu I Obwodu Żoliborz. Od 9 sierpnia oficjalnie przywrócono nazwę 21 Pułku Piechoty „Dzieci Warszawy”. Do końca Powstania – z krótką przerwą na wyjście do Puszczy Kampinoskiej – pułk walczył na Żoliborzu. Do 30 września było 180 zabitych, 45 zaginionych i 45 rannych. Współcześnie tradycje 21 Pułku Piechoty „Dzieci Warszawy” dziedziczy Batalion Dowodzenia Wojsk Lądowych w Białobrzegach.

Piosenka „Warszawskie Dzieci” została skomponowana 1 lipca 1944 roku. Jej tekst napisał Stanisław Ryszard Dobrowolski – oficer Armii Krajowej, poeta i prozaik. Muzykę stworzył Andrzej Panufnik – kompozytor i dyrygent. 1 sierpnia utwór został nagrany dla powstańczej radiostacji „Błyskawica”. Po raz pierwszy wyemitowano go 8 sierpnia. Piosenka od razu zyskała ogromną popularność. Ze względu na Dobrowolskiego, który od 1945 roku przeszedł na stronę komunistów, po wojnie „Warszawskie Dzieci”

nie były objęte zakazem, po 1956 były wielokrotnie śpiewane i odtwarzane. Ich fragment znalazł się również na warszawskim Pomniku Małego Powstańca. Współcześnie jest to bodaj najpopularniejsza piosenka Powstania Warszawskiego.

Analiza tekstu

Tekst „Warszawskich Dzieci” jest znany w 3 wariantach mających od 3 do 5 zwrotek i refren. Generalnie piosenka jest klasycznym wezwaniem do boju i deklaracją niezłomnej wiary w ostateczne zwycięstwo. Pierwsze zwrotka („Nie złamie wolnych”) zapowiada, że mimo klęski (w domyśle – 1939 roku) Polacy zachowali niezłomność Ducha i bez trwogi podejmują trud odrodzenia Ojczyzny. Mamy tu też wiarę w to, że tylko zjednoczony naród („pójdziemy razem”, „stanie lud”) zwycięży wroga. W drugiej zwrotce autor wzywa do walki dzielnic Warszawy („Powiśle, Wola i Mokotów”). Ponieważ tekst pisany był jeszcze przed wybuchem Powstania możemy założyć, że wymienienie tych konkretnych dzielnic opierało się na założeniu, że to właśnie one jako pierwsze wejdą do walki. Dalej poeta zapowiada bój o każdą ulicę i każdy dom. Przywołuje też motyw antyczny nawołując by być gotowym „jak w ręku Boga złoty grom”. Jako trzecia śpiewana jest często zwrotka, w której autor nawołuje do walki robotników i rzemieślników Warszawy („Od piły, młota, dłuta, kielni”). Zapowiada że stoją oni wierni swojej stolicy strzegąc jej „żelaznych praw”. Przymiotnik „żelazne” oznacza w tym przypadku nienaruszalne, twarde, nie do złamania. Jako czwarta zwrotka śpiewana jest czasem „Piastrunko naszych snów nad Wisłą”. Ową „Piastrunkę” możemy tłumaczyć różnie. Z jednej strony może być ona uosobieniem Stolicy, dla której walczą jej (warszawskie) dzieci. Może to być też odwołanie religijne do Matki Boskiej z często powtarzanym motywem hołdowania wiernych „u jej stóp”. Zwrotka jest zapowiedzią walki do końca bez względu na straty („nie cofnie się już żaden z nas”). Ostatnia zwrotka („Poległym chwała”) jest manifestem wiary w boską sprawiedliwość, która przyniesie zwycięstwo i zapewni, że wszystkie ofiary („przelana krew”) nie pójdą na marne. Refren jest zwróceniem się do samej Stolicy, jako uosobienia wspólnoty, z zapewnieniem walki z najwyższym poświęceniem o jej „każdy kamień”. Ostatni wers wspomina, że żołnierze poniosą wrogom gniew – możemy to uznać za przypomnienie uczuć warszawiaków po latach koszmarnej okupacji w bezmiarze niemieckich zbrodni.

Opracował: Piotr Pacak

[1]5 Pułk Strzelców Pieszych „Dzieci Warszawskich” – polski pułk piechoty okresu Powstania Listopadowego. [Strona na Wikipedii](#)

[2]6 Pułk Ułanów „Dzieci Warszawskich” – polski pułk kawalerii okresu Powstania Listopadowego. [Strona na Wikipedii](#)

[3]Ludwik Wincenty Dionizy Żychliński herbu Szeliga (ur. 1837 w Wielkim Księstwie Poznańskim, zm. ok. 1891) – działacz niepodległościowy, pamiętnikarz, kronikarz, pułkownik, dowódca w powstaniu styczniowym, uczestnik wojny secesyjnej i powstania Polaków nad Bajkałem. [Strona na Wikipedii](#)

[4]21 Pułk Piechoty „Dzieci Warszawy” – polski pułk piechoty okresu II Rzeczypospolitej i II Wojny Światowej. [Strona na Wikipedii](#)

[5]Zgrupowanie „Żaglowiec” – konspiracyjne oddziały kadrowe 21 Pułku Piechoty „Dzieci Warszawy” działające od października 1939. Od 1940 podporządkowane Związkowi Walki Zbrojnej i wcielone jako Rejon I Obwodu Żoliborz ZWZ-AK, kryptonim „1/17”, XXII-21”. Od 1 sierpnia 1944 oddziały walczyły w powstaniu warszawskim jako Zgrupowanie „Żaglowiec”. Od 9 sierpnia do 30 września ponownie jako 21 Pułk Piechoty „Dzieci Warszawy”. [Strona na Wikipedii](#)

[6]Marian Kamiński ps. „Jur”, „Ster”, „Żaglowiec” (ur. 24 maja 1912 w Warszawie – zm. 6 marca 1994 w Los Angeles) – Kapitan piechoty Wojska Polskiego, w powstaniu warszawskim dowódca Zgrupowania

„Żaglowiec” na Żoliborzu, a następnie 21 Pułku Piechoty „Dzieci Warszawy” AK. [Strona na Wikipedii](#)

Wydawca Śpiewnika Niepodległości

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i
Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury.